

זרע שמשון
רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא ועינים תראה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו גזרעכם וכו',
בני חיי ומוזני טבי.

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשאריות כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הנח"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ח"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל הגושתיקים והמסייעים
ברוצאות חיבוריו לאור, וכן היה באמת.
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להנה"ק מקודינגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב עמוהם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל בהחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם, כל הימים

לב העברי
רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבושו בי תומכי.

חזון יחזקאל
רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכריז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שילמץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבות אפרים ארח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

מלליצי יין ושיר

אתוון דאורייתא
רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספרו
רבינו בטרם עלה השמימה
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

בן לאשרי
רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיוושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי יזכה ליר"ש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

שערי זבול
רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה ומליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכן חרות על
מצבתו

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

צדקת הצדיק
רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ יושר

שערי זבול
רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה ומליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכן חרות על
מצבתו

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב, און ר' יחזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

לע"נ הרה"ק המקובל המלוך ר' יוסף ב"ר אברהם ריס ז"ע

ואולם בעבור זאת העמדתך בעבור הראותך את כחי ולמען ספר שמי בכל הארץ. קשה מדוע לא אמר 'ולמען תספר' בלשון נוכח לפרעה, וכפי שאמר בתחילת הפסוק 'בעבור זאת העמדתך, שדיבר אליו לנוכח. וי"ל שאכן בדוקא נקט כן, כי רק לענין הגבורה היה חפץ שיראה פרעה ויכיר את גבורת ה' ואמר לו 'בעבור הראותך את כוחי, אך לא רצה שפרעה ישבח אותו כי 'תהלתו בקהל חסידים', ואין הקב"ה חפץ בקילוסו של רשע, שהרי 'לרשע אמר אלוקים מה לך לספר חקי, ולכך לענין השבח שמשבת במכות דקדק ואמר 'ולמען ספר שמי בכל הארץ, והיינו שבני ישראל יספרו תהלתו וישבחו אותו, ולא פרעה. (זרע שמשון וארא אות י"ד).

ליל שמורים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזה לה' שמורים לכל בני ישראל לדורתם. כתב בשפתי כהן, שחצי לילה הראשונה נקרא 'ליל' שהוא דין וחצי לילה השני הוא רחמים ונקרא 'לילה', בסוד 'נער' ו'נערה', ע"ש. ולפ"ז קשה הלשון 'ליל שמורים וגו' הוא הלילה, הלא אם הוא 'ליל' אינו 'לילה', שהרי אם הוא דין 'ליל', אז אינו רחמים 'לילה'. ונראה, שאכן זה הטעם שהקב"ה הכה את הבכורות דוקא בחצות הלילה, שקודם לכן לא היה אפשר להכותם, כי אם היה מכה אותם בשלש או ברביעי הלילה עדיין היה נשאר שהות בטעם שהאשון של הלילה שהיא שעת הדין, וממילא היה מקום למדת הדין לקטרג על ישראל, ואפשר שהיה חל מדת הדין אף על ישראל שהרי זה עדיין עת דין. משום כן המתין שקב"ה עד לרגע האחרון של חצי הראשון של הלילה, ותיכף ומיד באותה רגע עשה דין במצרים, ומיד אחר כך התחיל חצי הלילה האחרונה שזה כבר עת הרחמים, ואז אין מקום למדת הדין לקטרג. ומשום כן הזכיר הכתוב גם 'ליל' וגם 'לילה', כי אכן עשה ה' דין במצרים בחצות הלילה בעת שעדיין 'ליל', ממש בסמוך ל'לילה' שהוא רחמים. (זרע שמשון בא אות י"א).

לע"נ בלימא יוכבד בת גיטל א"ח הרה"ק ר' יצחק אהרן פדעווייסי זי"ע מסעדהעלעלע יא"צ ט"ו ניסן

אילו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים דיינו. אפשר ההמשך לפי מה שאמרנו בילקוט עה"פ 'וירא ישראל', שעוזא שר של מצרים המליך בעד מצרים להצילם מטביעת ים סוף, שטען למה יתחייבו מיתה, אם בשביל השיעבוד, כבר נטלו כלי כסף וזהב של מצרים, ע"ש. הרי דבטענה זו של כסף ביקש להצילו, והנה תכלית קריעת ים סוף הוא להטביע את מצרים, א"כ 'אילו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים', דהיינו שהיתה מספקת טענה זו של עוזא להציל ממות נפשם של מצרים, ולכן 'לא קרע לנו את הים', ולא נטבעו המצרים בים, ג"כ 'דיינו'. ומה שקשה דא"כ שלא קרע לנו את הים, הרי היו בני ישראל טובעים בים. לאו קושיא היא, שהרי נאמר 'ואשא אתכם על כנפי נשרים', ובתרגום יונתן 'אטלית יתכון על ענניך', הרי שבלא קריעת ים סוף, הרבה רווח והצלה לפניו יתברך, רק קריעת ים סוף היה לכבודן של ישראל שיתפרסם בכל העולם כי כל המימות נבקעו והאומות נפל עליהם אימתה ופחד, וא"כ זו טובה יתירה.

הופיע ויצא לאור

"הגיד אדמו"ר זצוקלה"ה קודם פטירתו שאם ילמדו בספרים שלי, יהיה למנוח ולעזר גם אחר פטירתו בנפש כנו כתיב"

מילוקט סוחר גלויות "מליצי יושר" שיצא לאור עולם מדי שבוע בשבוע

מכון מליצי יושר

הגדרות אבני נזר - מהדורת לאנדא על פירוש התורה ומעודים עם ביאורים הארות והערות

אפשר להשיג הספרי בחינות הספרים המיוחדות לחי"י פרטים וכו' בקבלת מילי "מליצי יושר" בכל שבועים gillyonny@gmail.com

קודם הפסח, יצטרך לקנות חמץ כדי לשורפו ולקיים מצות עשה ד'תשבתו'. אלא ודאי הדבר פשוט דאין לך השבתה גדולה מזו, ומשום הכי אפקה רחמנא בלשון 'לא יראה ולא ימצא', ולא אפקה בלשון 'שריפה', עכ"ל.

אבל האבנ"ז הוכיח שלא כדברי המהרי"ק, וז"ל: נראה דלא מקיים עשה ד'תשבתו' אלא אם כן יש לו חמץ ומשבתו, ודלא כמהרי"ק שכתב שאין מצוות תשבתו אלא כדי שלא יראה. ומאחר שביירנו דאינו מקיים העשה ד'תשבתו' אלא אם כן השבתו בידים, א"כ הוא דומה לכל מצות עשה דמתעסק לא יצא, אפילו לאמאן דאמר מצוות אין צריכות כוונה. והראיה שהביא המהרי"ק מדאינו מחויב לקנות חמץ כדי להשבתו. ודאי אינו ראה, וכמו שהבאתי דמיון שאינו מחויב לשחוט עוף כדי לכסותו.

ואינו דומה למצות ציצית, דעל כל פנים בעידן ריתחא ענשינן על שלא קיים מצות ציצית. דכיסוי 'רשות' נקרא כמו שחיטה, [ולכן אינו נענש בעידן ריתחא אם לא הכניס עצמו לחיוב כיסוי]. וביאור הענין כתבתי במקום אחר בתשובה (אהע"ז סי' קכ"ב כ"ב) עכ"ל.

האבנ"ז (שם, ואו"ח סי' ת"ו אות י', וראה מליצי יושר בשלח תשפ"א) ביאר שם, דמצות כיסוי דם, אינו מצוה גרידא שמוטל על הגברא לקיימו כמו מצות ציצית, אלא זה דין על החפצא של הדם שלא יהיה מגולה.

ובזה ביאר מה שכתב הרמב"ם (פי"א ברכות ה"ט) בנוגע נוסח ברכת המצות, דמצות שהם חובה, מברכין ב"ל", כגון להניח תפילין, ומצות שהם רשות כמו שחיטה ונטילת ידים מברכין ב"על", ובכיסוי הדם כתב ג"כ שמברכין ב"על", משום שהם רשות, דהרי אינו מחויב לשחוט. וקשה דמאי שנא מציצית ומזוזה דג"כ אם אין לו בגד בת ד' כנפות פטור מציצית, ואעפ"כ מברך ב"ל", משום דמ"מ כשלוש - שוב הציצית חובה, וא"כ הכי נמי כששחט - שוב הכיסוי חובה. וכ"ש הוא, דבציצית עדיין בידו לפטור ממנה, דהרי יכול לפשוט הבגד, אבל לאחר ששחט אין עצה לפטור מכיסוי.

ותירץ האבנ"ז לפי חילוק הנ"ל, דרק בציצית דהוא חובת גברא, מברכין ב"ל", דאחר שלובש בגד בת ד' כנפות, איכא חובת גברא לקשור ציצית. משא"כ מצות כיסוי אינו חובת גברא, רק חובת הדם, ולכן אינו חשיב חובה, ולהכי מברכין ב"על". וז"ל: יש לומר, דמצות כיסוי הוא לסלק החסרון [מה שהדם מגולה], וכשאינו שוחט ג"כ אין כאן חסרון, והוא רשות, דאין הפרש בין שאינו שוחט, ובין שוחט ומכסה, דבשניהם אין דם מגולה, ואין עליו חיוב יותר אף לאחר ששחט, שהרי אם כסהו הרוח ליקא [קיום] מצוה, ואעפ"כ נפטר. ואינו דומה לציצית, דכשעושה ציצית אין מקיים] מצוה, [וזה קפידת התורה לקיים מצות ציצית], אבל כשאינו לובש אין מתקן כלום, דלבישה אף בלא ציצית אין עבירה כלל.

מצה עשירה. ז"ל אבני נזר (או"ח סי' שע"ז): אמרו בפסחים (דף לו, דר' יהושע בן לוי אמר 'לושי לי בדובשא' [דרק בליל פסח בעינן לחם עוני, אבל בשאר ימי החג אפשר לאכול מצה עשירה]. ונראה דבא ללמד, דהו"א דבכל הפסח אם בא לאכול דגן, צריך שיהיה לחם עוני, דפרשת ראה כתיב 'שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני', ונהי דכל החג רשות, יש לומר דהיינו אם רצה שלא לאכול לחם כלל הרשות בידו, אבל אם רצה לאכול לחם, אז צריך שיהיה לחם עוני, כמו רשות

שבעה מי יודע שבעה אני יודע. כוונת השיר הלזה להורות, כי אף בדברים המפורסמים וידועים אצל אומות העולם, נבדלנו מזולתינו, כי ידיעתם אינה ידיעה

'אמרות טהורות' להג"ר בנימין ב"ר לוי חדאד זצ"ל מג'רבה כתב בהקדמת ספרו, וז"ל:

"והני מברך בברכה המשולשת בני חיי ומזוני לכל הלומד בספרי זה אפילו פעם אחת בשבוע, ברך ה' חילו להיות מוצלח בנכסיו בזכות הרבנים הנזכרים פה, יאריך ימים ושנים ביראת ה', וכל ימיו יהיה דשן ורענן וינצל מכל צרה וצוקה, אמן כן יהי רצון".

ליל שמורים הוא לה'. וברש"י: שהיה הקב"ה שומר ומצפה לו לקיים הבטחתו להוציאם מארץ מצרים, עכ"ד. ואפשר לומר עוד, דלכך כתיב 'שמורים' בלשון רבים, לפי שהיה הקב"ה שומר ומצפה לב' דברים: א) לקיים הבטחתו להוציאם. ב) שיצאו ברכוש גדול.

ושחטו הפסח. כתבו חכמי המוסר, כי היות שימי ניסן המה קדושים ביותר, לכן היצה"ר מתגבר ביותר לעשות כל יצולתו להסית בני האדם ולקטרט עליהם. ותקנתו ע"י הצדקה וקריאת התורה, כמו שאמרנו חז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לביהמ"ד אם אבן הוא נימוח. וכן הצדקה מסוגלת לבטל תגבורת היצה"ר, וכדכתיב 'וצדקה תציל ממות' זה היצה"ר שהוא מלאך המות. ועוד, שהצדקה תליץ טוב עליו מקטרוג היצה"ר. וזה שאמר הכתוב 'ושחטו הפסח' הוא היצה"ר שתמיד פ"ו ס"ח להסית ולקטרט, הרחמן הוא יצילנו מיצה"ר.

שכרה לא אודעינהו [לגוים], או נשמה יתירה לא אודעינהו [לגוים]. וא"כ אני יודע זאת ולא אחר.

לע"נ הג"ד רפאל מנחם אלימלך ב"ר יודא לייב רבינוביץ זצ"ל י"ד ניסן **גדר מצות תשבתו.** ז"ל אבנ"ז (או"ח סי' ש"ח): יש לבאר מה הוא המצות עשה ד'תשבתו', אם המצות עשה שיהיה החמץ מושבת אצלו בפסח, ואם מעולם לא היה לו חמץ ג"כ קיים המצוה. או דילמא דהמצוה הוא השבתה בפועל, ונהי דודאי שאינו מחויב להיות לו חמץ כדי להשבתו, כמו שאינו מחויב לשחוט עוף כדי לקיים מצוות כיסוי, מ"מ המצוה לא קיים אלא אם כן היה לו חמץ והשבתו, עכ"ל. (וכן נסתפק המנ"ח מצוה ט').

והנה המהרי"ק (שורש קע"ד) כתב כצד הראשון, וז"ל: כשמבערו קודם שבע, לכשיבוא שבע ואין לו חמץ, הוא מקיים עשה ד'תשבתו' לשעתו, כיון שהגיע עשה שביעי ואין לו חמץ, דא"כ מ"מ שאין לו חמץ כלל, ואפי' פסק חמצו שלשים יום

מצוה נדירה שהמקיים אותה נוטל שכר כנגד כולם

כתב בשו"ע הרב (ת"ת פ"ב ס"א): 'מצות עשה של תלמוד תורה על כל אדם לעצמו ללמוד כל התורה שבכתב ושבועל פה כולה'. וכ"כ בסעיף י' וז"ל: ללמוד פעם אחת כסדר [תנ"ך] וכל התלמוד בבלי וירושלמי ומכילתא וסיפרא וסיפרי ותוספתות וכל המדרשים מתנאים ואמוראים כמו מדרש רבה ותנחומא ופסיקתות וכיוצא בהן ומדרשי רשב"י (-וזה) כדי שיוכל לגמור כל התורה שבעל פה כולה פעם אחת בחייו, עכ"ל.

זה מצוה שרק יחידי סגולה מקיימים אותה, וקל מאד לקיימה אם מקציבים לזה זמן מועט בכל יום, ובה זוכים לקיים מצוה נדירה של מצות ת"ת שהוא שקול כנגד כל המצוות, ואין לשער גודל השכר שזוכים עבור זה בפירות בעוה"ז והקרן לעוה"ב

מנחה חדשה' להרה"ק רבי ברוך פנחס מסקאליע זי"ע

שכתב בהקדמת הספר בזה"ל:

ואקוה לה, מי שיחזיק ספר זה בביתו ובפרט מי שילמוד בו, כי זכות של תיבת "בראשית ברא" יגן עליו שיהיה לו רפואה לכל אבריו, כי "ברא" לשון רפואה. וזכות אבותי הקדושים יגן עלינו ועל כל ישראל, שירפא לכל גופינו ויסלח לכל עווננו, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו.

בראשית נראה לי בע"ה, כי בראשית בא"ת ב"ש [=שגתבמא] בגימט' אמת (שם) [ש"ה], נוטריקון הליל שמאי אמת, כי אלו ואלו דברי אלהים חיים, ודברי שניהם אמת (עי' עירובין יג ב), וד"ל.

בראשית נ"ל בעז"ה, כי הנה איתא בסוף עוקצין (פ"ג מ"ב) "עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות". והנה איתא בזוה"ק פרשת חיי (דף קכד ב [מדרש הנעלם]) שהקב"ה מנחיל לצדיק בעוה"ב ת' עלמין דכסופין, והנה איתא שם וז"ל: "אמר רב נחמן, כל המוסר נפשו בהאי פסוקא, נוחל ארבע מאות עולמות לעוה"ב", עכ"ל. וז"ש הכתוב **ברא שי** פירוש ש"י עולמות, ות' עולמות, והבן.

דסוכה כל שבעה, דהיינו אם רוצה שלא לאכול דברים הצריכים סוכה, אבל אם אוכל דברים הצריכים סוכה, חייב לאכול בסוכה, הכי נמי בזה, על כן אייתי הא דריב"ל דאמר 'לושי לי בדובשא, וחזינן דאין צריך לאכול לחם עוני כל שבעה.

לע"נ הגה"ר יהודה ב"ר מרדכי עציץ זצ"ל יא"צ י"ד ניסן

חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. לחם עוני שעוונין עליו דברים הרבה, והיינו שצריך

להיות דרך שאלה ותשובה, הבן שואל מה נשתנה, ואביו משיבו, וכמו שאמרו (פסחים קטז): בנו שואלו וכו', אשתו שואלתו, ואם לאו הוא שואל לעצמו. וכן במאמר רבן גמליאל מצה שאנו אוכלין על שום מה' וכו', 'מרור על שום מה' וכו', ואין אומרים סתם מצה שאנו אוכלין על שום שלא הספיק' וכו', רק דרך שאלה ותשובה, והיינו שבלילה צריך האדם להרגיש בנפשו חדשות, שצריך האדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים וכו', והיינו שאז הרגיש אדם בנפשו הרגש חזק שיצא מן המיצר, וכן צריך כל אדם להרגיש בכל ליל פסח כאילו הוא יצא ממצרים, ולא יהיה הדבר אצלו כדבר הרגל לאכול מצה ומרור וכדומה, [ולכן אומרים בדרך שאלה ותשובה לעורך האדם, שלא יהיה הדבר אצלו כדבר הרגל].

וכן כל עיקר תקנת טיבול ראשון אמרו שהיא כי היכי דליהו הכירא לחינוקות, והיינו שיתעורר האדם מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, שיש שינוי בזה ויצא מהרגל. ובא השאלה ראשונה על טיבול ירקות, שזה היה קללת אדם הראשון, שמקודם היה מאכל אדם רק פרי העץ, ואח"כ נתקלל אדם הראשון 'ואכלת את עשב השדה', וכיון שהזיעו פניו ואמר 'אני וחמורי נאכל באבוס אחד', אמר לו הקב"ה: הואיל והזיעו פניך, תאכל

לחם. (עי' ב"ר כ"י). וכאן ביציאת מצרים אחר מכה עשירית שיצאו ישראל מכל עשר הקליפות ונכנסו לעשר מדות דקדושה, שכן היו עשר מכות נגוף למצרים ורפוא לישראל, התחיל התיקון לפגם אדם הראשון, וצריך להרגיש השינוי שיתוקן הכל, ולא יהיה שאור שבעיסה, וזה צריך האדם להרגיש בכל ליל פסח הרגש מחודש ושינוי שלילה זו משונה מכל הלילות, שבזה מרגיש כאילו הוא יצא ממצרים, ואף דאכתי עבדי אחשורוש אנו, מ"מ הללו עבדי ה', ולא 'עבדי פרעה', שמזה כבר יצאנו שלא יהיה שיעבוד כזה כמו במצרים שהקיפה הקליפה מכל צד, כמו שנאמר 'גוי מקרב גוי' כעובר במעי אמו, ומזה כבר יצאנו, וצריך אדם להרגיש בכל שנה יציאה מחודשת כאילו הוא יצא ממצרים.

לע"נ הגה"צ ר' משה ב"ר יצחק אייזיק הנקאר ר' משה ניו יארק' זצ"ל יא"צ י"ד ניסן

אכילת אפיקומן על השובע. במדרש פליאה עה"פ 'בא אחיך במרמה ויקח ברכתך', אמרו: בא אחיך במרמה בחכמת תורתו ויקח את ברכתך, הוציא אפיקומן והראה לו. ונראה כפי המבואר (פרקי דר' אליעזר פל"ב) דיעקב קיבל הברכות בליל פסח.

תולדות האבני נזר זי"ע

אף שהיה נוהג עם איש שיחו בכבוד ומאיר לו פנים, היתה אימה נופלת על האדם בנוכחותו, דמותו היתה כאילו קורנת יראת הכבוד, ולא דוקא בשעת התנהגותו כאדמו"ר, ולא דוקא בשעת 'עריכת השלחן' כשהיה אחוז בדביקות עילאית, שאז הקפיד וגער בנזיפה במי שהעיז לשאול אותו דבר הלכה באמצע 'עריכת השלחן', אלא אף כשהיה בשיחת יחיד עם חסיד, וגם בזמן החולין שלו, בשבתו ובקומו בסעודתו ובשיחו שיחת חולין, היתה אימתו מוטלת על סביבתו, יראת כבוד כזו היתה תוצאה מן ההרגשה וההכרה שהנך עומד לפני תופעה מופלאה, בפני אישיות שאין אתה יכול לרדת לעומקה, משתאה על החזיון הבלתי רגיל של איש אלקים המדבר אתך, ובה בשעה הוא משוטט אי שם בעולמות אחרים של תורה ושל דביקות עולמות עליונים, ומה שעומד לפניך הוא רק חלק מאישיותו זו המתגלמת בגופו הגשמי, וכל היתר היא למעלה מבינתך והשגתך. (מראה הדשא).

ויש להבין מה רצה יעקב להראות לעשו בזה שהוציא אפיקומן. ופירש אחי הרב המאור הגדול הצדיק מו"ה ישראל מרדכי אפרים אבד"ק שארואר ז"ל, דהנה כוונת יצחק היה שיעקב ישב באהל של תורה, ועשו יהיה כזבולון להחזיק תורה, ולכן גם עשו ראוי לברכה. אבל יעקב הבין שיהיה מחוסר לחם, לכן השתדל לקבל הברכות, ולא היה כוונתו כדי להרבות כבוד ביתו, רק שיוכל לישב באהלה של תורה ועבודה, ועשו חשד בו שכוונתו להתענג בתענוגים, לכן רצה לקבל הברכות. והנה פסח נאכל על השובע ואין מפטירין אחר הפסח אפיקומן להורות על התרחקות ממותרות. וזה כונת המדרש

'הוציא אפיקומן והראה לו', שיעקב הראה לעשו כי אין כוונתו למען תענוגים, רק למען צורך הקיום, ולכן חפץ בברכות שיוכל לישב באהלה של תורה.

לזכות מ.ב.ה. פ. לעשירות והצלחה בכל מעש"י

טעם שקשרו הפסח בכרעי המטה. הדרישה (או"ח סימן ת"ל) הקשה, מה שמצינו בפסח מצרים שקשרו את הפסח בכרעי המטה, דלמה דוקא במיטתם ולא בשולחנם וכיוצא. ואפשר לומר כי בא לרמז כדכתיב 'וישחתו ישראל על ראש המיטה', על שזכה למיטה שלימה, וה"ב ביוצאי מצרים העיד הכתוב דאחת היתה ופרסמה הכתוב (ויק"ר ל"ב), אבל שאר השבטים שבטי יק עדות לישראל, י' מצד זה וה' מצד זה, לעדות שהיה מיטתם שלימה, וזה הזכות כדאי להם לצאת. וכן יצאו בזכות נשים צדקניות, על כן בזה רמזו לקשור פסחם על כרעי מיטתם על מיטה שלימה שלהם, כמו שאמרו חז"ל שלא שינו שמם ולשונם והיו גדורים בעריות, ע"כ בזכות הזה נעשה פסח מצרים, וכן פסח לעתיד יהיה בזכות של 'צאי לך בעקבי הצאן', להתהלך בדרכי אבות בשם לבוש מלבוש, ונזכה לגאולה שלימה וכל הישועות ב"ב כיר"א

ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם. וצ"ע הלשון 'לחק לך ולבניך עד עולם', הא לעולם לא היה פסח דורות כפסח מצרים, דיש כמה חילוקים בדינים והלכות בין פסח מצרים ופסח דורות. ואפשר דרומז שלעולם לא תירא ממקרה הדין, רק אם תעסוק במצותיך, שום מקרה לא יקרה לך, כמו שהיה במצרים [שקשרו הפסח בכרעי המטה]. וזה 'לחק לך ולבניך עד עולם'. אבל מכל מקום לא תכניס עצמך בסכנה, כמו שהיה בפסח מצרים דכתיב 'אתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר'.

אפיית מצת מצוה בערב פסח. כתב ביסוד ושורש העבודה (שער ט' פ"ד), דיש לומר הלל בשעת אפיית המצת מצוה בערב פסח. וכן מובא בנהורא השלם בשם כמה ספרים, מ"מ בשו"ע לא נזכר מזה. וכאשר שמעתי כי הרה"צ ר' מרדכי מטשאנאביל שליט"א (זצ"ל, אדמו"ר מראחמסטריווקא) בשעת אפייתו היה מברך ברכה על ההלל, והיה מן מילתא תמוה לרבים. ושאלו אותו, והשיב: כן נהגו אבי וזקיני הק' זצ"ל, וכן אני נוהג אחריהם. ונשאר הדבר בתימה. אמנם מצאתי בספר שבט יהודה אשר היה ממגורשי ספרד שכתב סוף הספר דנהגו לברך על ההלל בשעת אפיית המצה. (שו"ת ר' עקיבא יוסף או"ח ח"ב סי' ש"ו).

הבטחת בעל החזון יחזקאל זי"ע 'אמליץ טוב למי שילמוד בספרים שלי, וכן אמליץ טוב לכל מי שיפרסם את תורתו'

מתכוננים אנו להוציא לאור עולם ספר

'הגדרות חזון יחזקאל על התורה'

ליקוט מגליונות 'מליצי יושר'

מי שרוצה להנציח שמו בהספר, או לזכות להבטחת בעל החזון

יחזקאל זי"ע

יתקשר למערכת

כרתי שיכרתו שונאינו. בתשובת מהרי"ו (סימן קל"ג) כתב, וז"ל: אם אינו יכול למצוא אפי"א (- מין מרור לפסח), יקח לוי"ו, משום דאיקרי "כרתי", כלומר נכרתו שונאינו, עכ"ל. וכתב הגר"י ענגיל (גליוני הש"ס הוריות יב). וז"ל: כתב מהרי"ו הלשון "נכרתו" בדיוק, והכוונה שנכרתו המצרים, דאין לומר דהרמז הוא שיכרתו בלשון עתיד, דזה שייך רק בראש השנה דמסמנין בו לעתיד, מפני היותו יום הדין של כל השנה העתידה לבוא.

אולם [באמת שייך גם בפסח הלשון "כרתו"], דבפסח נידונין על התבואה, וזהו ג"כ ר"ה, ושייך שפיר "כרתו" שונאינו, שלא יהיה להם תבואה ויכרתו מן העולם בחסרון מזונות.

אכילת מצה הוא מצוה קיומית כל שבעה. אמרו בפסחים (דף לח.): מצות של מעשר שני, לדברי ר' מאיר [דאמר מעשר שני ממון

גבוה], אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח, לדברי חכמים [דאמר מעשר שני ממון הדיוט], יוצא בה ידי חובתו בפסח. אתרוג של מעשר שני, לדברי ר' מאיר אין יוצא בו ידי חובתו ביו"ט, לדברי חכמים אדם יוצא בו ידי חובתו ביו"ט.

וכתב הגר"י ענגיל שם, וז"ל: הא דנקט במצה 'בפסח', ובאתרוג נקט 'ביום טוב', אע"ג דאין סכות קרוי סתם 'יום טוב' יותר מפסח. מזה ראינו למה שכתבתי בחידושי, דמצות מצוה היא כל שבעה, דאם אוכל מקיים מצוה, אלא דחובה היא

רק בלילה ראשונה. והא דאמרו 'כל שבעה רשות', הוא כמו 'תפלת ערבית רשות', וטובא דכוותה מצוה של רשות, והארכת בחידושי בראיות רבות.

וזהו הכוונה דנקט 'בפסח', דבמצה יש נפקותא בכל הפסח, גם בחוה"מ למצוה עכ"פ, ואף דנקט 'ידי חובתו', זה אטו לילה הראשונה, אבל הנפקותא הרי היא בכל הפסח, דאם בא לקיים מצוה זאת לא יעשנה במצה של מעשר שני, ולכן לא אמר 'ביום טוב', רק 'בפסח' היינו כל הפסח ואפי' חוה"מ. משא"כ באתרוג הנפקותא רק ביום טוב, דאפי' בזה"ז דלולב ניטל כל שבעה, מ"מ 'לכם' הא לא בעינן רק בראשון, ולכן שפיר נקט באתרוג 'ביום טוב', ובמצה 'בפסח', עכ"ל.

והנה בעל המאור (סוף פסחים) כתב וז"ל: ויש ששואלין באכילת מצה מה טעם אין אנו מברכים עליה כל שבעה, כמו שמברכים על הסוכה כל שבעה, דהא גמרינן מהדדי, שלילה הראשון חובה מכאן ואילך רשות בין במצה בין בסוכה. ויש להשיב, לפי שאדם יכול בשאר ימים

'דרכי האמונה' להרה"ק רבי יוסף דוד ב"ר אפרים ז"ע אבד"ק

זוואלוב

כתב בהקדמת הספר, וז"ל:

ועיני לשמיא נטלתי וכפי פרישות בתפלה, ועיני בלבב נשבר ונדכה

נפשי בשאלתי נועם עליהם תבקשו בזה ובבא

די יתאמר מילי דשמיא מספרי אשר כתבתי.

מצה זו וכו' על שום שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך המלכים הקב"ה וגאלם. וכאמרם ז"ל שאלמלא היו עוד רגע במצרים היו נשארם לעולם ח"ו. וידוע תפלת רבי אלכסנדר (ברכות יז): 'רבש"ע גלוי וידוע לפניך שרצונינו לעשות רצונך, ומי מעכב שאור שבעיסה ושיעבוד מלכות, יהי רצון שתכניעם מלפנינו ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם'. כי אדם הראשון חלתו של עולם היה (ב"ר יד, א), שנעשה מעפר ומים בלי שום תערובת דבר אחר, וע"י שאכל מעץ הדעת טוב ורע, נתערב בו כח השאור המחמץ, ואכילתו גרם לו כל זה, ונפל מאמונתו ע"י שאור שבעיסה, ומזה נשתרבב השיעבוד מלכות.

וכשהגיע עת הגאולה והתיקון להשאור שבעיסה, נתגלה התיקון על הבצק, ולא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך המלכים הקב"ה וגאלם וכו'. וכן הדבר נוהג עד עולם, שבכל שנה ושנה בעת יציאת מצרים, נשפע העוזר לנפשות ישראל לחזק אמונתם הגם שהם בעומק הגלות, וכמו שאמר בעל הגדה בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שנאמר 'והגדת לבנך ביום ההוא', וכדמסיים 'ביום ההוא' דייקא.

והנה השורש לכל זה, מחמת שי'בראשית' בשביל ישראל ובשביל התורה, והם שורש הויית העולם, והם חלק ה' ממש ודברים בו תמיד, שהכלל כולל כל הפרטים, וידוע דבהבורא ב"ה וב"ש לא שייך תנועה, כי כל המתנועעים הם מהירים, ותנועתם להשלים מחסורם, והבורא ב"ה אינו חסר משלימותו, והוא עתה אחר הבריאה כמו שהיה קודם הבריאה, ד'אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם'.

וזהו 'ראה נתתי לפניך החיים והטוב' וכו', הגם שאתה בשפל המדרגות כמו שהיית במצרים, יש בכחך לבחור בחיים, ע"י 'אתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום', כדכתיב 'אנכי ה' אלהיך המעלך', שהוא תמיד, 'מארץ מצרים, הרחב פיך ואמלאהו', שלדברי תורה יכול לבקש הרבה מפני ערכו ומצבו שהוא עומד בו לעת עתה (ברכות ג).

לעמוד בלא אכילת מצה ויהיה ניזון באורז ודוחן וכל מיני פירות, משא"כ בסוכה שאין יכול לעמוד בלא שינה ג' ימים והוא חייב לישן בסוכה ולטייל בה, עכ"ל.

וכתב הגר"י ענגיל וז"ל: מדברי הבעל המאור שהקשה דלמה אין מברכין על אכילת מצוה כל שבעה, מוכח דאיכא מצוה כל שבעה, דאילו לא היה מצוה כלל, רק איסור לאכול חמץ לבד, אזי היו כל דבריו מיותרים ואינם כדאים להכתב. רק כוונתו, כיון דאינו חובה מוכרחת, רק מצוה, לכן אין טעון ברכה, אלא דאילו היה הכרח מפאת שאי אפשר להתענות, אזי גם ההכרח ע"י דבר אחר סוף סוף הרי מוכרח לקיים מצוה זאת, וראוי שיטעון ברכה, משא"כ עתה דאפשר לאכול דברים אחרים.

לע"נ הג"ר אברהם לופטביץ ב"ר לייבל מוהל זצ"ל
יא"צ כ"ג ניסן

וירעו אותנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה ונצעק אל ה' אלקי אבותינו וישמע ה' את קולנו וירא את ענינו. ידוע הדקדוק דהיה לו לומר 'וירעו לנו המצרים', ולא 'אותנו'.

ונראה דידוע מה שכתבו בספה"ק, דאין אומה שלא תהיה משוקעת באיזו תאווה ומדה רעה, ואינה יכולה לשלוט על בני ישראל אלא אם בני ישראל נכשלים ונהנים מאותה תאווה. וזהו שאמר הכתוב 'וירעו אותנו המצרים', שהכשילו אותנו לעבוד עבודה זרה שלהם, וכמו שאמרו חז"ל (פסיקתא רבתי דרב כהנא פט"ו): אמרו בני ישראל רבינו משה האיק אנו נגאלים וארץ מצרים מליאה מטינופת עבודה זרה שלנו, אמר להם הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מסתכל במעשיכם וגואל אתכם. וזה שאמר הכתוב דע"י 'וירעו אותנו', עיד"ז 'ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה', שהיה להם שליטה עלינו. והעצה לזה הוא 'ונצעק', צעקה שהוא קול פשוט כעין תקיעה, כי בתפילה יש מלאכי השרת הממונים על שערי תפילה והם מדקדקים איזה תפלה לקבל, אבל הצעקה הפשוטה, הולכת ישר אל ה', כמו שכתוב 'צעק לבם אל ה', ואב הרחמן לא הביט במעשינו, אלא 'וישמע ה' את קולינו וירא את ענינו'.

ובאופן אחר יש לפרש הפסוק 'וירעו אותנו המצרים', דמה שהמצריים וכל אומות העולם נעשים עמנו רעים וחברים, זה 'ויענונו', דזה נחשב עינוי, כי 'יתערבו', כשנעשים נעימים וערבים בגוים, עיד"ז 'וילמדו ממעשיהם'. וממילא עיד"ז יש להם שליטה 'ויתנו עלינו עבודה קשה'.

אך ידוע אומרם ז"ל 'כיון שלקה הרי הוא כאחיך', ממילא ע"י זה נגרם להיפך, 'ונצעק אל ה' אלקינו' ששבים בתשובה וחוזרים ממעשיהם הרעים, ואז 'וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצונו', כי אומות העולם יצטרכו לשלם בעד הכל, כדכתיב (ישעיה ס"ז): 'תחת הנחשת אביא זהב'.

דאפשר לאכול שאר דברים, אבל סוכה על כרחו צריך לישון, דאי אפשר לעמוד בלא שינה. ומהר"ם חלאו"ה מסיים בה משמו ז"ל: שאיך יברך על אכילת מצה, דמשמע דלא סגי בלא הכי, עכ"ל. מכל מקום למדנו שאם אוכל מצה בשאר ימים, הוא עושה מצוה, כמו שעושה מצוה האוכל בסוכה בכל החג, [ולכן הקשה מדוע אין מברכין על מצוה זו].

א הרש"ש כתב באופן אחר, וז"ל: בוא וראך חכמת לשון חז"ל, ד"לכם" לא בעינן רק ביו"ט הראשון, ולכן אתרוג של מעשר שני אף לר' מאיר דלא מיקרי "לכם", מ"מ כשר הוא לשאר הימים, לזאת אמר "ביום טוב" למעטם - דשאר הימים אינם נקראין "יום טוב". ובמצה שאמר "פסח" נראה לי, דבא לכלול בו אף פסח שני שאינו נקרא "יום טוב", מ"מ דינו שוים בזה לפסח ראשון. ב וכו' האבני נזר (או"ח סי' שע"ז), וז"ל: הנה בעל המאור (בדפי הרי"ף דף כו): הקשה מאי טעמא לא מברכין 'על אכילת מצה' כל שבעה, כשם שמברכין כל שבעה 'לישב בסוכה'. ותיירך דמצה אינו מחויב,

פנים יפות' לבעל הפלא"ה

בעל הפלא"ה בהקדמה לספרו כתב, וז"ל:

'כל המעיין ועוסק בספרי, יתברך מקל עילאה, בברכת ה' הרחבה והמלאה, וינצל מכל עמל ותלאה'

מה תצעק אלי, דבר אל בני ישראל ויסעו. והתרגום פירש מה תצעק אלי 'קבלית צלותך'. וענינו ע"ד שאמר 'היה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע', כי כשמכין האדם את לבו להתפלל, כבר גלוי לפני הקב"ה ומחשב המחשבה למעשה, כמו שאמר הכתוב 'תכין לבם תקשיב אזניך'. אלא שאחז"ל שעיקר השבח הוא שיתפלל ואח"כ יושיע לו הקב"ה, כשאחז"ל (תענית כה): שאמרו 'משיב הרוח' ונשיב זיקא, והוא סימן שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים. והיינו דקאמר 'טרם יקראו ואני אענה', שכבר ענה אותם קודם הקריאה, אלא שרצון הקב"ה שידברו עוד ענין תפלתם, מפני שנהנה ומתאוה לשמוע תפלתם, והיינו דכתיב 'עוד הם מדברים ואני אשמע', שאע"פ שכבר עניתי אותם, מתאוה אני שעוד הם מדברים, וכן אמר 'רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע', שמתחילת רצונם להתפלל כבר מוכן השי"ת לעשות רצונם, אלא שמתאוה לשמוע שועתם ואח"כ יושיעם. [וכן כאן] שהיו עומדים בצרה ביראתם מאוד, לכך אמר הקב"ה לשון להבא, דמה שאתה רוצה לצעוק, כבר בא אלי, והיינו שמפרש התרגום 'קבלית צלותך', דמה שחשבת לצעוק כבר קבלתי צלותך ובה אלי.

ליכות פ.ב.ע.י להצלה בכ"ע

להאכיל חמץ לבהמת הפקר.

רש"י (פסחים ה: ד"ה ש"מ) כתב, וז"ל: דאי השבתתו בכל דבר, לוקמיה ביו"ט ויאכלנו לכלבים או ישלימם לים, עכ"ל. והקשה הר"ש, דהא אמרו בירושלמי (פסחים פ"ה ה"א) ומובא בשו"ע (סי' תמ"ח ס"ו) שאסור להאכיל חמץ אפילו לבהמת הפקר. ובב"ב שם כתב דאפילו במוצא חמץ שאינו שלו, אסור להאכיל לכלב.

ויש לומר דרש"י מפרש האמור בירושלמי שאסור להאכיל חמץ אפילו לבהמת הפקר, היינו היכא שכוונתו להאכיל

את הבהמה משום טובת הבהמה, ובאופן כזה הרי יש לו הנאה בזה שממלא רצונו להשיב הבהמה, (כפירוש הלבוש ומג"א, ע' במ"ב אות כ"ח). ואילו הכא בדברי רש"י 'יאכלנו לכלבים' אינו משום טובת הבהמה, אך כונתו להאכיל לכלבים משום ביעור חמץ כדי לבערו בזה מן העולם, ואין בזה משום נהנה מהחמץ.

הבודק צריך שיבטל. אמרו בפסחים (דף ו:): אמר רב יהודה אמר רב הבודק צריך שיבטל. ופירש"י: בלבו סמוך לבדיקה מיד, ואומר כל חמירא דאיכא בביתא הדין ליבטיל, ע"כ. והקשה הגמ':

וניבטליה בארבע וניבטליה בחמש. ופירש"י: כלומר למה הוצרכו לבטל בלילה, ליתקנו רבנן לכל אדם שיבטל קודם זמן איסורו, ע"כ. ולכאורה צ"ע, מה היא הגריעותא בביטול בשעת בדיקה, דאמרו דהוה להו לרבנן לתקוני תקנה שיבטלו בארבע או בחמש. ויש לומר שהביטול מהני רק על חמץ שלו שיש לו בשעת הביטול, אבל אם בשעת הביטול לא היה החמץ שלו, וקנה חמץ אחר אז לא מהני הביטול, אפילו אם אומר שיחול הביטול על החמץ כשיהיה שלו. ולכן אם מבטל בשעת בדיקה אור

לארבעה עשר, ויקנה אחר"כ חמץ בלילה, ומחמץ זה ימצא אחרי כן גלוסקא יפה ודעתיה עילויה, לא אהני ליה הביטול שבשעת בדיקה שלא יעבור עליו בכל יראה, לכן טוב יותר דליתקנו רבנן שיבטל בארבע או בחמש, ואז יהיה גם החמץ שקנה מן הבדיקה עד עתה בכלל הביטול.

אמר רב יהודה אמר רב הבודק צריך שיברך. צ"ב מאי היה ההו"א דאין לברך על מצות בדיקת חמץ, דמאי שנא משאר מצות דרבנן. ותירץ החזון יחזקאל בהקדם

ג' הקדמות: א) יש חיובים ודינים שאע"ג דמחויב לעשותם, אבל אין בקיומם קיום מצוה כלל, דזה חיוב בעלמא. וזה מצינו בין בדיני תורה, דאין זה מצוה כלל, רק חיוב בעלמא. ובין בדיני דרבנן, דאין זה מצוה דרבנן, רק תקנה בעלמא. ב) ברכת המצות קיים רק על דבר שיש בקיומו קיום מצוה, אבל על חיוב בעלמא לא תקנו ברכה. ג) לפעמים תיקנו חכמים ברכת המצוה לא על 'קיום המצוה', אלא על החלות הנמשכת מכח מעשיו, כגון ברכת השחיטה וטבילת כליים, דהברכה לא קאי על קיום המצוה של הגברא, אלא על החלות והתיקון שנמשכת ממעשיו, והיינו על חלות ההיתר של שחיטה, ועל חלות של טהרה שבא ע"י הטבילה.

והנה בבדיקת חמץ ליכא שום חלות הנמשך ממעשיו כגון שחיטה וטבילה, לכן הו"א דאין מברכין עליו, כיון דזה 'חיוב'

בעלמא, ורק על 'מצוה' מברכין. ולזה אמר רב יהודה אמר רב, דחכמים תקנו 'בדיקת חמץ' בתורת 'מצוה', ולא בתורת 'חיוב', הלכך מברכין עליו.

וז"ל חזון יחזקאל: סד"א כיון שאין בבדיקה שום מעשה תיקון, כמו שחיטה שמכשרת את הבהמה ומתרת אותה באכילה, או כמו טבילה שמטרתה בטבילתה האדם או הכלי, וכל עיקר הבדיקה הוא או שלא יעבור על בל יראה ובבל ימצא, או משום שלא יבוא לאכלו, לכן הו"א שאין צריך לברך, (כיון שזה 'חיוב' בעלמא), קמ"ל כיון שחיובו רבנן בבדיקה, צריך לברך כמו בכל מצות דרבנן, [דאין זה 'חיוב' גרידא, רק 'מצוה']!

לע"נ הג"ר ישראל אליהו ב"ר אלכסנדר זיסקינד ויינטרויב זצ"ל י"א י"א ניסן

אכילת מצה שלא בכונה. יש לעיין אם ישב בשולחן בליל הסדר, ולא מכוין למצות אכילת מצה, אם יצא, או לא יצא, וצריך לחזור לאכול בכונה כזית מצה. ואמרת'י לפלפל קצת בזה, דהנה בשו"ע (או"ח סימן תקפ"ט) כתב המחבר שאם נתכוין התוקע להוציא ולא נתכווין השומע לצאת, לא יצא ידי חובתו עד שיתכוין שומע ומשמיע, ע"כ. ולכאורה גם בליל הסדר אם לא נתכוון לצאת ידי מצות אכילת מצה, לא יצא. אמנם בהלכות פסח (סימן תע"ה סעיף ד') לגבי אכילת מצה אם אכל בלי כוונה פסק

המחבר שכן יצא, וצ"ב דלמה גבי שופר לא יצא בלי כוונה, ולגבי אכילת מצה יצא. ונראה, דלגבי תקיעת שופר, התוקע הוא עושה המעשה תקיעה, אבל השומע לא עושה שום מעשה, וא"כ יש בו ב' חסרונות אצל השומע, דאין לו מעשה, ואין לו

אפשר למסור נדבות להוצאות הגליון בקנדה **להרה"ג ר' יאיר כהן שליט"א** 438-875-5478
אימיל 2792034@gmail.com

גבאים ושמישים בקנדה, שרוצים לקנות זכותים בלי שיעור ע"י הפצת הגליון בבתי מדרשיהם, יתקשרו להרה"ג ר' יאיר כהן שליט"א

עליהם, הא למה זה דומה למי שסינן את המים ואחר כך שתה בלילה מפני סכנת עלוקה שאינו מברך 'וצונו לסנן את המים', וכן כל כיוצא בזה, עכ"ל. ולכאורה משמע דלשון הרמב"ם דגם על 'חיוב' מברכין, ורק על חיוב שהוא משום סכנה אין מברכין, ולא כדברי הגר"ז ה"ל. וצ"ל דכוונת הרמב"ם, דכיון דלא חייבו בדבר אלא מפני הסכנה, לכן לא תקנו חכמים דיש בדבר זה 'קיום מצוה', אלא חיוב בעלמא הוא, ועל חיוב אין מברכין.

ו. לכן גם הטובל כלים יש לו היפך כוונה דאינו רוצה לקיים 'המצוה', מ"מ מברך על טהרת הכלים, דסו"ס הועיל טבילתו. וראה מג"א (ס"ח סק"ב) שכתב, דאע"ג דברכת המצות מברכים מעומד, אבל ברכת הפרשת חלה וברכת השחיטה, מברכים במישיב ג"כ, שאינם מצוה כל כך, כיון שאינו עושה אלא לתקן מאכלו, ע"ש. והיינו כנ"ל, דברכת המצוה בהפרשת חלה ושחיטה לא נתקנה על 'קיום המצוה', דאין זה מצוה כל כך, רק נתקנה על החלות הנמשכת ממעשיו. ז. החזון יחזקאל קיצר הרבה, וביארנו ופענחנו הדברים כפי השערותינו, וישמע חכם ויוסף לקח.

ג כגון 'מנהג', דאע"ג דמחויב מה"ת לעשותו מצד 'לא תסור', אבל אין זה 'מצוה', רק מנהג בעלמא. וראה בחידושי ר"ז הלוי (ה' ברכות) שכתב, דאיכא ב' סוגי חיובי דרבנן: א) 'מצוה' דאיכא קיום בעצם עשייתו, דילפינן מלא תסור' דבכח חכמים לחדש מצות דרבנן, ויסוד החיוב לקיימם הוא משום דזה מצוה, כגון נר חנוכה עירובין ונטילת ידים. ב) 'מנהג' דליכא קיום מצוה בעצם עשייתו, רק דחייב לעשותו כדי שלא לעבור על דברי חכמים, כגון הלל בראשי חודשים ובחול המועד. וראה 'מורשת הגר"ח' (ח"ב ה' חמץ ומצה במילואים) עוד כמה דוגמאות לחיוב שאינו מצוה.

ד כגון ישיבה בסוכה בשמיני עצרת, דאינו מקיים 'מצוה' כשיושב בסוכה בשמיני עצרת, אלא 'חיוב' בעלמא הוא מדרבנן, דליכא בשמיני עצרת קדושת היום של סוכות, לכן זה תקנה בעלמא לישב בסוכה אע"ג דאין בזה קיום מצוה, עקב זאת אין מברכין 'לישב בסוכה', דהברכה נתקנה רק על קיום המצוה. ראה מורשת הגר"ח שם.

ה. כגון מנהג. והנה הרמב"ם (פ"א ברכות ה"ד) כתב וז"ל: ולמה אין מברכין על נטילת ידים באחרונה, מפני שלא חייבו בדבר זה אלא מפני הסכנה ודברים שהם משום סכנה אין מברכין

עשינו מה שגזרת עלינו אף

אתה עשה מה

שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$250 פאר גליון מיליני יושר וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די פלאצקע גאון - ווארשא, אבני נזר - סוכאטשוב,

צדקת הצדיק - לובלין, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - ויען, **בן לאשרי חזון**

יחזקאל שערי זבול - הר המנוחות אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקה בלייבט מקח"!

732-510-0560

gilyonmy@gmail.com

סגולה פאר ערליכע קינדער

סגולת אריה"ק כהדרת הרה"צ מ'אראד זצ"ל

אריינברענגן יראת חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים.

וואס טוהט מען מוכן דורות ישרים:

• א ת"ח וירש וואס טוהט עס זיין אסאך יאהרן צו העלפן אידן. וועט עס טוהן פאר אייער שיעור מריאות, נאמנות, וקאפידיענשעל.

• יעדע נאמען איז א באזונדערע שטיין. באזונדערע עבודה און תפלות פאר א לענגערע צייט. אלעס ווערט געטוהן מיט גרויס איבערגעגעבענקייט. מיט כוונה, במתינות, אויף האט עס די ריכטיגע כח.

• משרייבט די נאמען נוסח אויפן שטיין סיי פאר מען באקט די חלות און סיי נאכדעם אויף ווי אלע שישות. די שטיין בלייבט אין דעם אויפגען פאר 2 וואכען.

• מ'זאגט די תפילה 18 מאל אויפן שטיין. ביי די ריכטיגע צייטען.

• מ'קען אויך אפנעמען די שטיין און ציען איר אראפלייגען ביי וועלכע צייט איר ווילט.

• מ'קען באשטעלען אסאך שטיינער כדי מזאל עס לייגען ביי אסאך צדיקים.

דוקא איך דעם מקובלדיגע אופן פון מוכן דורות ישרים זעהט מען ווי עס ווערט מקיים די ווערטער פון אריה"ק איינע האר: יבצר הלב (אמרינו דין האר צו אירשיותי). שימחנו לב לשמש לעולם (ס'שירשתי די נאנצע מענטש). ויחא כלים (והשם זכות האונדער). מ'קען עס געבען פון מעשה.

פאר פרטים רופט-טקסט מוכן דורות ישרים
dorosyesharim@gmail.com 917-635-3883

צופרידענע עלטערען פון מוכן דורות ישרים זאגן:

מיי קינד איז געווארען א אנדערע מענטש. ער לערנט מוסר, ער וויל ענדיגען א מסכתא

מייין זון געהט מיר זייערע מיר אויף 5 מינוט פאר סוף זמן קריאת שמע

מייין יצחק האט איד'שעלייגע א פיליער

אין האב נישט געמאכט קיין גענוטה פארדעם. נישט וויסענדיג וואס מייין בחור טוהט

כיבא יגענהייבען זענען הצלחה מיט מיינע קינדער נאכען מנדב זיין פאר מייין תבוס'ס קינד

מוסרי הג"ר אלחנן יוסף הרצמאן זצ"ל

'מבטיח אני להעושים לטובת נשמותי' אלחנן יוסף בן שמואל וצפוריה', להתפלל בעדם שיהיה נפקד בכל מה שצריך במהרה דידין'

כשעומדים להקים בנין לדורות, יש לנהוג כמו שנוהגים בהקמת בנין של חומר ולבנים, אין לובשים בגדי משי נאים כשנושאים על הגב חומר ולבנים, כי אם בגדים פשוטים שאין חוששים ללכלוכם. והיינו שהבעל והאשה ישליכו מעליהם את פינוקי הילדות שהורגלו בהם בבית הוריהם, שלא ילבושו יותר את בגדי המשי של בית ההורים, בדמות אותן מחמאות חפניות על יפיו ופקחותו של הילד. מעתה עליהם להבין שרק ע"י סבלנות הדדית יצליחו לבנות את בנין הדורות, ולא ע"י התנשאות זה על זה, ורק ע"י עבודה של תקון המדות וויתור הדדי מתמיד, יוכלו לקיים את אושר ביתם. כי בשעה שבונים ונושאים על הגב חומר ולבנים, אין מסתכלים בראי שבביל להתייפות ולהתקשט, אלא כל הדעת נתונה איך להוסיף עוד נדבך על הבנין כדי שהבנין יושלם מהר, אל תקרי בנין אלא בונין, אל יתפנקו הבונים בבנין הדורות שלהם, בל יעמדו על כבודם זה כלפי זה, אלא יעסקו בתכלית חייהם.

וא"כ ולענ"ד שכל שכן אם יושב בליל הסדר ליד השולחן ומברך ורוצה לקיים כל המצות של ליל הסדר, אפילו שבזמן אכילה לא מכוין, זה הוי כמו שהיה לו כוונה גמורה ויצא ידי חובתו, כיון שזהו היה רצונו, ועל מנת כן ישב ליד השולחן, כך אמרתי סברא בזה. ואח"כ מצאתי עוד ראייה לזה, דראיתי בפוסקים שכתבו לגבי תקיעת שופר שהלכה שאם לא היה לו כוונה לא יצא, דזה רק באופן שבא סתם לבית הכנסת, אבל אם בא לבית הכנסת כדי לצאת מצות תקיעת שופר, ואח"כ בזמן התקיעה לא כיוון, יצא ידי מצות תקיעת שופר, עכ"ד. וא"כ כל שכן בליל הסדר שבא כדי לצאת מצות אכילת מצה, וכל שכן שעושה מעשה באכילתו, דודאי דהוה כמו כוונה ויוצא, וזהו אפילו למ"ד מצות צריכות כוונה, והדברים ברורים מאוד. (הגדת שערי זבול).

דרוש מהרה"ק רבי עקיבא יוסף שלזינגר זי"ע שכתב על הלומד דרוש זה 'מסוגל להמשיך עליו זכות מטתו שלימה של יעקב אבינו זיע"א'

[אות י"א]: ושוב אמר 'ואני בבואי מפקדן ארם מתה עלי רחל בדרך', כדכתב הרמב"ן פרשת תולדות, דרק בארץ שמר יעקב דיני תורה, ולא בחו"ל, ולכך מתה רחל מקודם שנכנס לארץ. [וצ"ע שזה שכתב הרמב"ן בפרשת ויחי שלא הוליקה למערת המכפלה בשביל שתי אחיות, כדי שלא יקבור שם שתי אחיות, כי יבוש מאבותיו, כי סותר את עצמו ממה שכתב בפרשת תולדות שיעקב בחו"ל נשא האחיות, דרק בארץ שמר התורה] ואקברה שם בדרך', למען ידעו דורות הבאים כי על כן 'בדרך' טרם שהגיע לישוב בא"י מתה, ולא נכנסה עמו גם לבית לחם, שלא יהיה פתחון פה למקטרג [ובפרט לדעת הרא"ש מובא בהדר זקנים דמקום קבורת רחל היא בחו"ל], וכמו שכתב הרמב"ן פ' אחרי, ומעתה 'אפריים ומנשה כראובן ושמעון' ממש, בהיות עיקר קטרוג שלהם היה על יוסף משום דקדושי ביאה הם עיקר, [והיינו קידושי לאה], על כן בירר כשרותם בעדותו כן. ואמר עוד 'ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו', וצ"ע שלא נמצא שהיה לו זרע חוץ מאפריים ומנשה, אך הנראה כי בגמ' (יבמות ע"ח) איתא: שאלו את ר' אלעזר ממזרת אחר עשרה דרי מהו, א"ל מי יתן לי דור שלישי ואטרהנו. ופרש"י: כלומר דבר שאי אפשר הוא, כי אינו חי, שלא יטמאו כשרים בדורותיו עכ"ל. נמצא לפי"ז אם תראה מהם בני בנים, עדות הוא על כשרותם, וזה 'ומולדתך אשר הולדת אחריהם' אלו התולדות אשר ישנו מהם, [וזה כדעת המפרשים 'ומולדתך אשר הולדת אחריהם', זה בני אפריים ומנשה] לך יהיו לעדות כשרותם, 'ועל שם אחיהם יקראו בנחלתם' כשאר בני, וכדכתיב 'וירא יוסף לאפריים בני שלשים גם בני מכיר בן מנשה יולדו על ברכי יוסף', ואמר 'ראות פניך לא פללת', וחשבתי אולי טעיתי בדין וממזר אינו חי, 'והנה הראה אותי אלקים גם את זרעך', לקיים עדות ביהוסף. [ובדמשק אליעזר וישב מביא מדרש 'בשעה שנמכר יוסף היה יעקב בוכה ואומר אוי לי שנשאתי ב' אחיות' (מובא בישמח משה), ושוב נתקיים כדכתיב 'עדות ביהוסף שמו', דנתברר דלא היה בזה איסור כנ"ל דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי. ואשר צ"ע מהגמ' פסחים (דף קי"ט): עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסדו לזרעו של יצחק. לאחר שאוכלין ושותין ונותנין ליעקב אבינו כוס של ברכה לברך, ואומר להם: איני מברך, שנשאתי שתי אחיות בחייהן, שעתידה תורה לאוסרן עלי, ע"כ. וקשה דהרי באמת לא היה שום איסור, וצ"ל דיעקב אבינו חשש משום מראית עין אשר עתיד להיות נאסר]. [המשך בשבוע הבא].

עד שמכר או נתן, אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר שאסור לעשותו, אין זה אנוס ממנו אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה, לפיכך זה שאינו רוצה לגרש, מאחר שהוא רוצה להיות מישראל, רוצה הוא לעשות כל המצות ולהתרחק מן העבירות, ויצרו הוא שתקפו, וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כבר גרש לרצונו.

ח ז"ל שו"ת רבינו אברהם בן הרמב"ם (הלכות שופר פ"ב ה"ד): שאלה. למה נתיחדו שופר ומגלה לעשותם בכונה והלא אמרו (פסחים קיד): מצות אינן צריכות כוונה. תשובה: המצות שאמרו אינן צריכות כוונה, הן מצות שקיומן בעשיית מעשה, שגוף אותה העשייה היא המצוה. כגון אכילה וטבילה וקריאה וכיוצא בהן, אבל שופר ומגלה הואיל וגוף המצוה שמיעת הקול בעלמא היא, כי לא מכוין מאי עקבד מן המצוה.

ט ז"ל הרמב"ם: מי שהדין נותן שכופין אותו לגרש ולא רצה לגרש, בית דין של ישראל בכל מקום ובכל זמן מכוין אותו עד שיאמר רוצה אני וכו', ולמה לא בטל גט זה שהרי הוא אנוס וכו'. שאין אומרין אנוס אלא למי שנלחץ ונדחק לעשות דבר שאינו מחוייב מן התורה לעשותו, כגון מי שהוכה